

Sygn. akt VI U 4672/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: **D. G.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 27 września 2012 r., znak: (...)

w sprawie: **D. G.**

przeciwko: **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o odsetki

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje wnioskodawczyni

D. G. prawo do odsetek w ustawowej wysokości (ustalonej

według przepisów prawa cywilnego) od dnia 31 grudnia 2009 r. od

świadczeń przedemerytalnych należnych za okres od dnia

17 listopada 2009 r. do dnia zapłaty.

Na oryginalnie właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. – po rozpoznaniu wniosku D. G. z dnia 31 sierpnia 2012 r. – odmówił wnioskodawczyni wypłaty odsetek.

Powołując się na przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 120, poz. 1252 ze zm.) oraz na art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) organ rentowy wskazał, że odsetki za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia przysługują, jeżeli zostały przyznane wyrokiem sądu lub decyzja została wydana po upływie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Ponieważ Sąd

Okręgowy w Bydgoszczy wydając wyrok w dniu 20 września 2011 r. nie orzekł o wypłacie odsetek, a organ rentowy wydał decyzję w ustawowym terminie, brak było podstaw do wypłaty odsetek.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł w imieniu wnioskodawczyni D. G. jej pełnomocnik procesowy, domagając się „uchylenia w całości” tej decyzji i uwzględnienia wniosku o przyznanie odsetek.

W uzasadnieniu tego żądania odwołujący się podał, iż w związku z wydaniem przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych prawomocnego wyroku z dnia 20 września 2011 r. sygn. akt VII U 747/11 oraz wydaną na jego podstawie decyzją o przyznaniu D. G. prawa do świadczenia przedemerytalnego, ubezpieczona wezwwała organ rentowy do zapłaty odsetek ustawowych od nieprzekazanych w terminie należności, przypadających za okres od 17 listopada 2009 r. do 30 listopada 2011 r., liczonych od dnia wymagalności poszczególnych świadczeń do dnia ich zapłaty.

Zdaniem autora odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. bezzasadnie odmówił zaskarżoną decyzją wypłaty odsetek, gdyż w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. w sprawie P 11/07 organ rentowy musi zapłacić odsetki za czas trwania procesu, który w końcu przyniósł korzystne dla ubezpieczonej rozstrzygnięcie. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny orzekł bowiem, że art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Zatem ubezpieczona (wnioskodawczyni) ma prawo do odsetek zgodnie ze złożonym wnioskiem.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, wyjaśniając że decyzją z dnia 30 listopada 2009 r. odmówiono skarżącej prawa do świadczenia przedemerytalnego, a wyrokiem z dnia 29 czerwca 2010 r. sygn. akt VI U 2575/99 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił odwołanie ubezpieczonej od tej decyzji. Od powyższego wyroku apelację wniosła ubezpieczona i Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 8 lutego 2011 r. (sygn. akt III AUa 1401/10) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W wyniku ponownego rozpoznania sprawy wyrokiem z dnia 20 września 2011 r. sygn. akt VI U 747/11 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zmieniał zaskarżoną decyzję z dnia 30 września 2009 r. i przyznał ubezpieczonej prawo do świadczenia przedemerytalnego. Wyrok ten wpłynął do organu rentowego w dniu 14 listopada 2011 r., a decyzją z dnia 25 listopada 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał ubezpieczonej D. G. prawo do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydając wyrok z dnia 20 września 2011 r. nie orzekł o prawie do odsetek.

Powyższe okoliczności świadczyły – zdaniem organu rentowego – o braku podstaw do przyznania prawa do odsetek.

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje :

W dniu 16 listopada 2009 r. D. G. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o świadczenie przedemerytalne. Decyzją z dnia 30 listopada 2009 r. organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawczyni prawa do tego świadczenia. Odwołanie od tej decyzji Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 29 czerwca 2010 r. (sygn. akt VI U 2575/09) oddalił, a w wyniku apelacji ubezpieczonej Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 8 lutego 2011 r. (sygn. akt III AUa 1401/10) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania. Ostatecznie prawomocnym wyrokiem z dnia 20 września 2011 r. (sygn. akt VI U 747/11) Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 listopada 2009 r. i przyznał wnioskodawczyni prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 17 listopada 2009 r. (okoliczności niesporne, potwierdzone dowodami z dokumentów prywatnych i urzędowych znajdujących się w aktach spraw Sądu Okręgowego w Bydgoszczy o sygn. VI U 2575/09, VI U 747/11 oraz w aktach sprawy Sądu Apelacyjnego w Gdańsku o sygn. III AUa 1401/10).

Spór w niniejszej sprawie dotyczył prawa ubezpieczonej D. G. do odsetek od świadczenia przedemerytalnego przyznanego jej prawomocnym wyrokiem.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Z kolei art. 118 ust. 2 stwierdza, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Podstawę prawną świadczeń odsetkowych należnych od organu rentowego stanowi art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) stanowiący, że jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Sporna między stronami kwestia czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie wnioskodawczyni D. G. świadczenia przedemerytalnego wymaga analizy postępowania administracyjnego (poprzedzającego etap postępowania sądowego o to świadczenie), a w szczególności oceny czy organ rentowy miał podstawy do przyznania wnioskodawczyni świadczenia przedemerytalnego na podstawie dowodów zebranych przez siebie w tym postępowaniu i ewentualnie od jakiej daty.

Ujmując tę kwestię od innej strony wyjaśnienia wymaga w niniejszej sprawie czy w toku postępowania toczącego się przed organem rentowym wnioskodawczyni przedłożyła takie dowody, które uzasadniały – w sensie obiektywnym – przyznanie jej tego świadczenia poprzez wydanie pozytywnej decyzji administracyjnej.

Do wniosku o świadczenie przedemerytalne D. G. dołączyła świadectwo pracy z dnia 30.04.2009 r., w którego treści (w punkcie 2) wskazano, że stosunek pracy ustał w wyniku rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem (pracodawca) art. 30 § 1 pkt 2 K.p. (k. 7 akt organu rentowego). W związku z tym, iż tego rodzaju oznaczenie sposobu rozwiązania stosunku pracy nie wyjaśniało przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę organ rentowy w piśmie z dnia 20 listopada 2009 r. (k. 15 akt organu rentowego) zwrócił się do pracodawcy, który wystawił wnioskodawczyni to świadectwo pracy – Przedsiębiorstwa Producyjno – Handlowego (...) Spółki z o.o. z siedzibą w Ż. – „ o podanie podstawy prawnej oraz przyczyny rozwiązania stosunku pracy ”. Pracodawca ten – w odpowiedzi na to wezwanie organu rentowego – w piśmie z dnia 24 stycznia 2009 r. wyjaśnił, że podstawą prawną rozwiązania z D. G. stosunku pracy był art. 30 § 1 pkt 2 Kodeksu pracy, a przyczyną była sytuacja ekonomiczna zakładu pracy.

W uzasadnieniu decyzji z dnia 30 listopada 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., odmawiając przyznania D. G. świadczenia przedemerytalnego, wyjątkowo lakonicznie i ogólnikowo uzasadnił swoje stanowisko, stwierdzając co następuje :

„ Ponieważ brak prawidłowej przyczyny i podstawy prawnej rozwiązania stosunku pracy, wniosek o świadczenie przedemerytalne załatwia się decyzją odmowną” (k. 31 v. akt organu rentowego o świadczenie przedemerytalne). Ocena tego rodzaju działania organu rentowego, z punktu widzenia przepisów regulujących prawo do świadczenia przedemerytalnego, musi być – w ocenie Sądu Okręgowego – jednoznacznie negatywna.

Art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych stwierdza, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres

uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Przepis ten odwołuje się w przypadku użytego w jego treści pojęcia „rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy” do ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 674), która definiując to pojęcie w art. 2 ust. 1 stwierdza, iż o ile w ustawie mówi się o przyczynach dotyczących zakładu pracy – oznacza to :

- a) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn niedotyczących pracowników, zgodnie z przepisami o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.) w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników;
- b) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych;
- c) wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w przypadku śmierci pracodawcy lub gdy odrębne przepisy przewidują wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w wyniku przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę i niezaproponowania przez tego pracodawcę nowych warunków pracy i płacy;
- d) rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika na podstawie art. 55 § 1¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika.

Art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w zakresie definiowania pojęcia „rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn niedotyczących pracowników” odsyła do przepisów ustawy z 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844 ze zm.), jak również do przepisów Kodeksu pracy.

Jeśli chodzi o pierwszą z tych ustaw, to w jej art. 1 ust. 1 stwierdza się, że jej przepisy stosuje się w razie konieczności rozwiązania przez pracodawcę zatrudniającego co najmniej 20 pracowników stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, w drodze wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę, a także z mocy porozumienia stron, jeżeli w okresie nieprzekraczającym 30 dni zwolnienie obejmuje co najmniej :

- 1) 10 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia mniej niż 100 pracowników;
- 2) 10 % pracowników, gdy pracodawca zatrudnia co najmniej 100 pracowników, jednakże mniej niż 300 pracowników;
- 3) 30 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia co najmniej 300 pracowników

- zwanego dalej „grupowym zwolnieniem”.

Z kolei art. 10 ust. 1 tej ostatniej ustawy, przepisy art. 5 ust. 3-7 i art. 8 stosuje się odpowiednio w razie konieczności rozwiązania przez pracodawcę zatrudniającego co najmniej 20 pracowników stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, jeżeli przyczyny te stanowią wyłączny powód uzasadniający wypowiedzenie stosunku pracy lub jego rozwiązanie na mocy porozumienia stron, a zwolnienia w okresie nie przekraczającym 30 dni obejmują mniejszą liczbę pracowników niż określona w art. 1.

W postępowaniu przedsądowym organ rentowy uzyskał od pracodawcy wnioskodawczyni w dniu 30 listopada 2009 r. informację, zgodnie z którą podstawą prawną rozwiązania z nią stosunku pracy za wypowiedzeniem dokonanym przez pracodawcę był art. 30 § 1 pkt 2 Kodeksu pracy, a przyczyną tego rozwiązania była sytuacja ekonomiczna zakładu pracy. Informacja ta była w pełni wystarczająca dla organu rentowego aby stwierdzić, iż do rozwiązania z nią stosunku pracy doszło z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia

i instytucjach rynku pracy. To znaczy, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło bądź z przyczyn nie dotyczących pracowników, zgodnie z przepisami ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników bądź zgodnie z przepisami Kodeksu pracy, w przypadku rozwiązania stosunku pracy z tych przyczyn zatrudniającego mniej niż 20 pracowników. Niezależnie bowiem od kwestii (którą nota bene organ rentowy mógł wyjaśnić przed wydaniem decyzji odmownej) czy pracodawca wnioskodawczyni zatrudniał mniej czy więcej niż 20 pracowników, niewątpliwą przyczyną rozwiązania stosunku pracy była sytuacja ekonomiczna pracodawcy, a zatem przyczyna nie dotycząca wnioskodawczyni.

W tym kontekście w pełni uprawniona jest konstatacja, iż pozytywna dla wnioskodawczyni decyzja w przedmiocie przyznania jej świadczenia przedemerytalnego powinna być wydana przez organ rentowy najpóźniej 30 dni po uzyskaniu w dniu 30 listopada 2009 r. od P.P.H. (...) Spółki z o.o. z siedzibą w Ż. informacji o przyczynie wypowiedzenia wnioskodawczyni przez pracodawcę umowy o pracę. Zatem od dnia 31 grudnia 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem na jej rzecz świadczenia przedemerytalnego albowiem opóźnienie w przyznaniu i wypłaceniu tego świadczenia spowodowane było okolicznością, za którą Zakład ten ponosił odpowiedzialność.

W ocenie Sądu Okręgowego konkluzji tej nie może zmienić przebieg procesu wszczętego na skutek odwołania wnioskodawczyni od decyzji z dnia 30 listopada 2009 r., w trakcie którego jeden z członków zarządu Spółki (...) J. P. próbował bezskutecznie podważyć rzetelność informacji z dnia 24 listopada 2009 r. (doręczonej ZUS 30.11.2009 r.), której osobiście udzielił organowi rentowemu, co do rzeczywistych przyczyn rozwiązania z D. G. umowy o pracę. Skoro wynik tego procesu potwierdził przyczynę rozwiązania z wnioskodawczynią stosunku pracy, uprawniającą do nabycia przez nią świadczenia przedemerytalnego, to organ rentowy ponosi odpowiedzialność za ogólnikowe, lakoniczne, a przede wszystkim bezzasadne zakwestionowanie w postępowaniu administracyjnym rzetelności i prawdziwości pisemnego wyjaśnienia pracodawcy z dnia 24 listopada 2010 r.

Wyżej przedstawione motywy uzasadniały zatem zmianę zaskarżonej w niniejszej sprawie decyzji poprzez przyznanie wnioskodawczyni prawa do odsetek w ustawowej wysokości (ustalonej według przepisów prawa cywilnego) od dnia popadnięcia przez organ rentowy w opóźnienie, t.j. od dnia 31 grudnia 2009 r.

Odsetki te należą się wnioskodawczyni od świadczeń przedemerytalnych należnych za okres od 17 listopada 2009 r. do dnia zapłaty tych świadczeń.

Podstawę prawną powyższego rozstrzygnięcia stanowił art. 477¹⁴ § 2 K.p.c. w związku z powołanymi w niniejszym uzasadnieniu przepisami prawa materialnego.

SSO Janusz Madej